

ΠΟΛΗ – ΚΡΑΤΟΣ – ΘΙΑΣΟΣ ΚΑΝΙΓΚΟΥΝΤΑ, κριτική Νίκης Πρασά

Μια παράσταση που στήθηκε αρχές Μαΐου, πρόλαβε την επικαιρότητα και τα γεγονότα που ξέσπασαν λίγο αργότερα στο λεκανοπέδιο. Η πόλη – κράτος που “υμνείται” δεν είναι άλλη από την Αθήνα, η οποία το τελευταίο διάστημα κατακρεουργείται από έριδες ανθρώπων που ποτέ τους δεν αγάπησαν και δεν εκτίμησαν την αλλοτινή ομορφιά της. Ο θίασος Κανιγκούντα, ζώντας και αναπνέοντας σε αυτό το ρυπογόνο περιβάλλον, με την έλλειψη οξυγόνου να επηρεάζει εμφανώς την αισθητηριακή αντίληψη των μόνιμων κατοίκων του, αποφάσισε να αντλήσει από το παρελθόν τα συμπεράσματα του παρόντος, αφήνοντας ανοιχτό το πεδίο ερμηνειών για το όποιο μέλλον.

Κανιγκούντα δεν γνωρίζω τί σημαίνει, το όνομα ωστόσο αναφέρεται στην Έβδομη Σφραγίδα του Μπέργκμαν, σαν ένα αναγνωριστικό σημάδι του προσώπου, που θέλουμε να συντηρήσουμε στη μνήμη μας με την υποκειμενικότητα της δικής μας – αυθαίρετης ή μη – κρίσης. Ο ηθοποιός που περιφέρεται με την άγνωστη κερδίζοντας στιγμές ευτυχίας, μοιάζει εδώ να φοράει το κοστούμι των Μαρίας Κεχαγιόγλου, Γιάννη Λεοντάρη, Γιώργου Φριντζήλα και λοιπών συντελεστών της ομάδας, προκειμένου να αποδώσει στο θεατρικό σανίδι τον καρπό του έρωτά του με την αναπαραστατική τέχνη. Οι περφόρμανς που στήνουν κάθε φορά, αν και έχουν ξεχωριστό ύφος, δοκιμάζουν να τοποθετηθούν με ερευνητική γλώσσα σε ζητήματα ιδεολογικά. Το 2011 τους προβληματίζει το αστικό τοπίο μιας θνήσκουσας πόλης, που οι πολιτικοί και εκμεταλλευτές της ασχήμυναν με τις παρεμβάσεις τους, ενώ οι καθημερινοί λειτουργοί της δεν προστάτεψαν καν από την επέλαση των “βαρβάρων”.

Η εισαγωγή στην θεατρική αυτή εγκατάσταση, όπως οι ίδιοι την ονομάζουν, με ξένισε καθώς κάποιοι άνθρωποι ταλανίζουν τα κορμιά τους προσπαθώντας να τοποθετηθούν στον χώρο και να αλληλεπιδράσουν. Πολύ πριν αυτό, στο πίσω μέρος της σκηνής μία τεράστια οθόνη αποκαλύπτει το πρόσωπο της Μύρτιδος, της 11χρονης Αθηναίας που πέθανε πριν 2500 χρόνια από τον λοιμό (όπως ανακαλύφθηκε σε ανασκαφές το 1995). Την μικρή αυτή ζωντανεύει στην παράσταση η Ρεβέκκα Τσιλιγκαρίδου, ο αντίλογος στην παρουσία του χρηματοδότη – Μαρία Κεχαγιόγλου – την ταυτότητα του οποίου θα αργήσουμε να μάθουμε. Τα υπόλοιπα πρόσωπα του έργου, ο “Εθνάρχης” Κ. Καραμανλής (Ευθύμης Θέου), ο Πρωθυπουργός Γιωργάκης (Γιώργος Φριντζήλας), ενώ περιφερειακά δρουν η γυναίκα με τα λάθος ρούχα και η φιλόσοφος / γυναίκα με το χρώμα (Μαρία Μαγκανάρη / Ανθή Ευστρατιάδου αντίστοιχα). Το ταξίδι ξεκινάει με μία περιήγηση στην πόλη από τον εθνάρχη, σε ένα άκρως κωμικό κι αυτοσρακαστικό νούμερο, όπου οι κοπέλες διατρέχουν γειτονιές της Αθήνας, όσο ο Καραμανλής υπερασπίζεται τις επιλογές του να χτιστεί κάθε σπιθαμή, να εξαλειφθεί το πράσινο, να γίνουν μπαλκόνια αντί για αλάνες, και άλλες επιζήμιες για τους ανθρώπινους όρους διαβίωσης αρχιτεκτονικές κατευθύνσεις. Μάλιστα ανταπαντάει με ωμή ειλικρίνεια στην πρόταση του Τσαρούχη να γκρεμίσουμε και όχι να χτίσουμε.

Η δίωρη σχεδόν παράσταση απλώνεται στον χρόνο, για να μας γυρίσει στα τραγικά

γεγονότα του εμφυλίου, στις νυχτερινές περιπλανήσεις στα μπουζούκια, στα πολιτικά σαλόνια όπου κλείνονται συμφωνίες, στη σκοτεινή ατμόσφαιρα της επτάχρονης δικτατορίας, σε μία προσπάθεια να υψώσει με τον ιλαροτραγικό της τρόπο φωνή διαμαρτυρίας για την σημερινή α-απάθεια. Από τις αλληγορίες βρήκα ιδιαίτερα εύστοχη την αναφορά στον ορεσίβιο και τον νησιώτη γάιδαρο, η οποία στηλιτεύει οπωσδήποτε τύπους ανθρώπων – και τις επιμειξίες τους – της κοινωνικής μας, ζοφερής, πραγματικότητας. Πλάι σε όλα αυτά, η πηγή που ξεδιψούσε την Μύρτιδα, την οποία οι επόμενοι συμφεροντολόγοι άρχοντες έχουν στερέψει. (Θα έλεγες πως η πηγή αποτελεί μία αναφορά στο μέλλον μας).

Σε γενικά πλαίσια η Πόλη – Κράτος θέλησε να διαπραγματευτεί την ιστορία ενός θεσμού, με το ζωντανό της πρόσωπο, από τα βάθη του χρόνου έως τη σημερινή της ύπαρξη. Επειδή ωστόσο οι μεταβολές πολιτευμάτων επιφέρουν αλλαγές στην ψυχολογία του πολίτη, η ομάδα κατακεραυνώνει την άγνοια κι αδιαφορία, έτσι όπως διοχετεύονται σε άσκοπες διασκεδάσεις και συγκρούσεις ματαιοδοξίας. Το κοινό φάνηκε να συμμετέχει συμπάσχοντας με τον καθρέφτη του εαυτού του, γελώντας δυνατά με τις ατάκες που αποκρυσταλλώνουν την καθημερινή αποξένωσή μας τόσο από το περιβάλλον, όσο και από τον συνάνθρωπο. Θα προτιμούσα ωστόσο έναν πιο στέρεο λόγο και μία πιο συμπαγή εικονοποίηση, να σχηματιστεί από το σπονδυλωτή αφήγηση με τα σπαράγματα ποιητικού λόγου, αρθρογραφημάτων και αυτοσχέδιας εκφοράς προτάσεων το ενιαίο σώμα μίας παράστασης που θα αρθεί από την μεταμοντέρνου ύφους επιθεώρηση σε μία ολοκληρωμένη επίθεση στην κριτική μας σκέψη. Δυστυχώς εδώ τα όποια συμπεράσματα έχουν από καιρό λάβει θέση σε θεωρητικές προσεγγίσεις αλλά και στην επιφωνηματική κραυγή όσων ασφυκτιούν εδώ και χρόνια από την αμετροέπεια διεφθαρμένων πολιτικοκοινωνικών παραγόντων, κι έτσι το να φτιάχνεις μία παράσταση στην οποία σατιρίζονται οι αγιοποιημένες μορφές “μεγάλων αντρών” που με τις λαϊκίστικες επιμονές τους καταδίκασαν το μέλλον της πόλης, δεν έχει να προσφέρει κάτι επαναστατικά καινούργιο, ρηξικέλευθο, αντιθέτως ακολουθεί την πεπατημένη των ασκήσεων επί – εδώ και χρόνια εικονογραφημένου – χάρτου. Θα ήθελα λίγο περισσότερο μαύρο στο, σε στιγμές, καυστικό χιούμορ τους καθώς επίσης μία λιγότερη θορυβώδη ερμηνεία από τους, κατά τα άλλα ικανότατους, ηθοποιούς. Η Κεχαγιόγλου πάντως αλωνίζει στη σκηνή, απόλυτη κυρίαρχος του ρόλου της, αν και θα ήθελα λίγο πιο στιβαρή την σκηνοθετική γραμμή (Γ. Λεοντάρης) που άφηνε κάποιες σκηνές αμηχανίας στις πράξεις της και στον τρόπο που κατηύθυνε ή διέταζε τους άλλους.

Η Πόλη – Κράτος θα μπορούσε να είναι μία θεατροποιημένη έκθεση ιδεών, με αδύναμο πρόλογο, ενδιαφέρουσες επί μέρους παραγράφους, διάθεση χρησιμοποίησης νέου λεξιλογίου, όχι ξεκάθαρο ύφος γραφής, έλλειψη σημείων στίξεως και έναν επίλογο που αντί να συνοψίζει προσπαθεί να εντυπωσιάσει βρίσκοντας τον θύτη και θύμα του βιασμού του πολιτικού συστήματος. Ο Χριστοφοράκος λοιπόν εμπνέει μία ολόκληρη παράσταση, την οποία προσφέρει στο κοινό, ένα κοινό που ψάχνει ακόμα να βρει το κέντρο, τον ομφάλιο λώρο της αστικής πραγματικότητάς του και μαζί την χαμένη αξιοπρέπειά του. Όσοι γελάσατε με το ψέμα μην απαρνηθείτε την αλήθεια μόλις βγείτε από την αίθουσα.

Δημοσίευση: Μαΐου 29, 2011.